

Nr 28.

Ankom till riksdagens kansli den 27 april 1939 kl. 2 e. m.

Memorial i anledning av remiss från första kammaren av motionen I: 214 om en ledande tanke och en ordnande hand särskilt över den norrländska jordfrågan.

Från riksdagens första kammare har till behandling av lagutskott hänvisats motionen i första kammaren nr 214 av herr *Lindhagen* om en ledande tanke och en ordnande hand särskilt över den norrländska jordfrågan.

Sedan berörda motion överlämnats till andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t i en den 29 mars 1939 avlämnad proposition, nr 236, föreslagit riksdagen att bifalla vissa förslag angående ändrade grunder för eignahemsverksamheten m. m. I propositionen har behandlats bland annat frågan om åtgärder av tvångskaraktär för anskaffande av jord till eignahemsändamål.

I anledning av nämnda proposition hava inom riksdagen väckts vissa motioner, bland dem motionerna i första kammaren av herr *Lindhagen* nr 310 om den sociala jordfrågans lagvägar och nr 311 om instiftande av en reformerad åborätt för upplåtande av kronojord för jordbruksändamål med bevarande av kronans äganderätt till jorden.

Propositionen nr 236 samt motionerna I: 310 och I: 311 hava hänvisats till behandling av jordbruksutskottet.

På grund av det samband, som föreligger mellan propositionen och sistnämnda motioner, å ena sidan, samt motionen I: 214, å andra sidan, får utskottet hemställa,

att motionen I: 214 må överlämnas till jordbruksutskottet.
Stockholm den 25 april 1939.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman*, *Linder*, *Tamm*, *Lindhagen*,* *Olof Carlsson*,* *John Gustavson*, *Wistrand* och *Strand*;

från andra kammaren: herrar *Hage*, *Skoglund*,* *Hallagård*,* *Molander* och *Sandström*, fru *Nordgren*, herr *Barnekow* samt fru *Johansson*.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Lindhagen*, som anförde:

Den svenska lagstiftningen om förfogandet över landets jord för jordbruk sönderfaller i två huvudavdelningar, nämligen jordfrågans lagvägar och statens egnahemslåneverksamhet. De äro båda huvudavdelningar. En bisak är i detta ärende, huruvida lagvägarna, såsom sekelskiftet höll före, äro det grundläggande eller om låneverksamheten, såsom nutidens politik synes önska, skall i viss mån skjutas i förgrunden. Lagvägarna höra till andra lagutskottet, låneverksamheten till jordbruksutskottet, vilket senare dessutom fått sig tillagd skogslagstiftningen.

Min motion 214 berör två huvudfrågor i lagvägarna nämligen expropriationslagstiftning såsom stöd för en rätt jordfördelning samt en reformering av åborättslagen för att för jordbruksändamål bevara statens rätt till sin egen jord, liksom tomträtten instiftats i ändamål att bevara kommunernas äganderätt vid upplåtande av sin egen jord till jordbruksändamål. Min berörda motion är hänvisad till andra lagutskottet, som därför måste behålla de två nämnda lagstiftningsområdena.

Motionen rör sig även om skogslagstiftning. Denna del tillhör lika ostridigt jordbruksutskottet, men genom förbiseende av motionären och första kammaren blev den vid remissen icke utbruten för att kunna såsom särskild motion remitteras till utskottet. Denna försummelse bör således nu rättas genom att andra lagutskottet beredes tillfälle att överlämna denna del av min förberörda motion till jordbruksutskottet.

Regeringens proposition om egnahemslånerörelsen, som givetvis i sin helhet för nämnda ändamål måste bibehållas av jordbruksutskottet, innehåller emellertid en insprängd expropriationsfråga, som på skäl, vilka av sekelskiftet angivits och av mig fortfarande vidhållas, har föranlett mig att väcka en motion I: 310 om, att denna del av egnahemspropositionen skall föranleda en skrivelse med andra direktiv. Hur som helst måste denna del av egnahemspropositionen jämte tillhörande motion överlämnas till andra lagutskottet. Jag har således i andra lagutskottet hemställt, att det ifrågavarande ärendet regleras på sådant sätt som ovan sägs.

Jordbruksutskottet är icke bildat och sammansatt för att intressera sig för jordfrågans lagvägar. Andra lagutskottet har visserligen på senare tider organiserats och sammansatts alltmer för handläggning av de viktiga industriella lagfrågorna. Men tradition från den gamla befattningen med den sociala jordfrågans lagvägar lever ännu kvar. Alltså bör egnahemspropositionens sysslande med expropriationsfrågan och den därav föranledda motionen överlämnas till andra lagutskottet.

Något sammansatt utskott tillstyrkes således icke alls. Saken kan, om man vill, ordnas skäligen på förenämnda sätt. Andra lagutskottet kan också vara glad över att en del av dess arbetskrafter icke betungas av egnahemslåneverksamheten. Och jordbruksutskottet bör vara tillfreds med att ej betungas

med de mera stridiga lagfrågorna. Att andra lagutskottet överlämnar även sin huvudsak till jordbruksutskottet kan ej försvaras med att grundlagen numera tillåter, att till ett utskott får för sammanhangets skull överlämnas en eller flera främmande bisaker till en huvudsak, som lagligen tillhör utskottet. Kunna två huvudsaker, tillhörande två olika utskott, icke särskiljas, så kvarstår laga föreskrift att de sammanträda med var sin delegation till ett sammansatt utskott.

Framdeles synes mig på grund av sakens natur och ändrade förhållanden den sociala lagfrågans lagvägar böra med skäl överlämnas till första lagutskottet, som redan nu bedömer gruvfrågor. Därmed erhåller även andra lagutskottet en lättnad i sitt växande betungande med de industriella och därmed nära sammanhängande spörsmål. Men den tid, den sorg.

Det hemställes,

att riksdagen måtte avslå andra lagutskottets hemställan att få överlämna min till utskottet remitterade motion utom såvitt avses motionens framställningar i skogsfrågor.
